

Discussiestuk voor dinsdagmiddag 14 november: inrichting proces Stads- en Dorpsvernieuwing

Om de versterkingsopgave noodzakelijk door de aardbevingen in Groningen goed uit kunnen voeren is er perspectief nodig voor de hele regio. Op die basis kan er een proces starten om de leefbaarheid te vergroten, waarvan de versterking de hoofdmoot vormt. Wat is er nodig om deze regie te voeren op deze dorpsvernieuwing? Puntsgewijs de belangrijkste opmerkingen:

- de opgave in de dorpen ligt wezenlijk anders dan de opgave in meer stedelijke wijken. Dit vertaalt zich zowel in de aanpak als in de normbedragen
- de opgave kan worden opgepakt als een combinatie van de stadsvernieuwing uit de jaren '60 en '70 en de wijkvernieuwing, zoals die nu nog plaatsvindt. Kennis en kunde daarvoor is aanwezig dan wel kan worden georganiseerd. Qua ambacht geen nieuwe materie, ware het niet dat de omgevingsfactoren en de opgave niet te vergelijken is
- om de herstructureringsopgave cq de dorpsontwikkeling een kans geven moet de regie bij de gemeenten liggen en de kansen zoals geformuleerd in de gebiedsvisies leidend zijn. De versterkingsopgave is daar vervolgens - het belangrijkste - onderdeel van. Dit is een basisprincipe waar de gesprekspartners eerst 'ja' tegen moeten zeggen
- op dit moment staat het zo snel mogelijk versterken van woningen centraal. Een substantieel deel van de woningen dat versterkt worden willen we in het kader van de demografische ontwikkelingen liever slopen. Als voor dit scenario wordt gekozen wordt de weg afgesneden voor het duurzaam verbeteren van de woningvoorraad (betere aansluiting bij wensen doelgroepen, herbouw op een andere locatie).
- het primair garanderen van de veiligheid van bewoners in het aardbevingsgebied staat voorop. De aanleiding voor een herstructureringsopgave c.q. dorpsvernieuwingsoperatie is daarmee een andere dan tot nu toe. De belangen van de regio en de gesprekspartners zijn op dit punt verenigbaar als onderschreven wordt dat 'de voorkant van het proces' noodzakelijk is voor succes.
- de NCG heeft over het versterken van de woning direct contact met de bewoner. De NCG maakt individuele afspraken die niet inzichtelijk zijn voor de overheden. De vraag is dan ook of de belangenafweging wel ten gunste van de bewoner is. In vergelijking met de bekende stads- en dorpsvernieuwingsoperaties wordt niet alleen de regie gevoerd door een uitvoerend orgaan, maar wordt de gehele operatie vanuit de techniek (versterken) aangevlogen. Daarbij is onvoldoende bewustzijn voor de impact op onze inwoners. De (huidige) inzet van de NCG is overigens wel te verklaren. Er speelt een achterliggend juridisch probleem, namelijk de aansprakelijkheid voor de aardbevingsschade. Willen we het totale vraagstuk oplossen dan gaat het dus om de kanteling van het proces: de belangrijkste componenten: de aansturing, de rolbezetting, de financiering en de juridische setting (aansprakelijkheid).
- Kort samengevat: de versterkingsopgave zien als een opgave in het kader van de herstructureringsopgave en dorpsvernieuwing en -ontwikkeling. De gemeenten moeten (weer) verantwoordelijk worden en regie kunnen voeren op de versterkingsopgave. De NCG inzetten als uitvoeringsorganisatie. De huidige aanpak van de versterking lijkt geen oplossing voor het vraagstuk. Willen we in de regio realistische kansen benutten en toekomstperspectief bieden voor de inwoners dan moet de versterkingsopgave anders worden aangevlogen. De gemeentelijke overheid is het orgaan dat beschikt over het wettelijke instrumentarium met bijbehorende bevoegdheden en besluitvormingsprocessen met juridische waarborgen hiervoor. Tevens is daarmee de politie-bestuurlijke legitimatie gewaarborgd. De regio wil een plan

presenteren op basis van bovenstaande punten. Dat vraagt een eerste commitment op bovenstaande punten. Op basis daarvan kunnen we in het volgende overleg de concept-uitvoering van de strategie bespreken: ergo het perspectief dat we de betrokken partijen kunnen bieden. De rol van de diverse partijen wordt dan beschreven evenals juridische voetangels, scenario's voor budgetten en governance.

Grootste risico's

- Dorpsvernieuwing valt of staat met commitment van betrokken partijen, de bewoners en van het beschikbaar zijn van voldoende middelen. Omdat het hier gaat om individuele veiligheid van onze inwoners is het risico dat er geen of onvoldoende draagvlak is voor een aanpak die verder gaat dan de eigen (huur)woning. Dit vraagt overtuigingskracht en een politiek met ruggegraat. Ook het voor de operatie benodigde budget zal gezien de opstelling van het Rijk/NAM van de afgelopen periode een permanent risico zijn.

Dorpsvernieuwing anno 2017: basale uitgangspunten voor het proces:

- Bottom up in plaats van top down, maar wel vanuit een centrale regie & programma
- Wees eerlijk en duidelijk. Zeg wat je doet en doe wat je zegt.
- Heb als gemeente een realistische visie op de dorpsvernieuwing, maar durf ook te dromen. Let's Gro in de regio. Waar wil je naar toe en waarom? Leg de visie niet van boven op, maar samen met de bewoners/het dorp. Niet als cliché, maar doe dit oprecht. De visie dient dan om bewoners te prikkelen om verder te kijken dan het hier en nu. Er bestaan geen blanco situatie's. Voor Ten Boer zijn bijvoorbeeld 2016 dorpsvisies opgesteld. De dorpsvisies hebben als onderlegger gediend voor de Leefbaarheidsvisie Ten Boer: vastgesteld door de gemeenteraad.
- Doe je huiswerk als overheid. Maak analyse's op basis van data en eigen bevindingen. Deel de analyse met de bewoners. Inventariseer en analyseer de problemen/opgaven samen met de bewoners.
- Wees je bewust van dat het vaak gaat om feiten versus gevoel.
- Zorg dat je bewoners/ het dorp perspectief te bieden hebt. Zonder perspectief geen gesprek en sta je als overheid met lege handen. Het perspectief dat je kunt bieden is dé koppelkans voor de dorpsvernieuwing en ontwikkeling die je in gang wil zetten. Bewoners aardbevingsdorpen zitten in de problemen, zitten die te wachten op de gemeente die iets met dorpsvernieuwing wil? Heb daarom een visie op het perspectief van de bewoners. Bewoners willen dat hun huis veilig is, c.q. wordt. Loop niet weg voor de (toekomstige en wellicht pijnlijke) realiteit (krimp).
- Spreek de taal van de mensen. Maak het niet te abstract.
- Bewoners kijken vaak niet verder dan vijf jaar.
- Neem bewoners mee in het proces en de te doorlopen stappen.
- Proces is maatwerk met veel persoonlijk contact. Het is techniek versus emotie. Sommige mensen voelen zich echt onveilig. Voor anderen geldt: "het zal mijn tijd wel duren".
- Zoek naar een passende overlegstructuur die aansluit bij de bestaande sociale structuren.
 - Neem en geef de tijd om het perspectief te laten indalen bij de bewoners.
 - Zorg dat er buiten al iets gebeurt (al lijkt het weinig te betekenen) terwijl je in gesprek bent met de bewoners.

Eerste gedachten over en uitgangspunten voor de organisatie:

- stel één projectleider aan met ruim mandaat en budget
- stel een projectgroep in met tijd, middelen en deskundigheid
- begin met een project startup

- zorg voor één ambtelijk opdrachtgever, die de lijn met de bestuurlijke opdrachtgever verzorgt.
- zorg voor voldoende budget, ook om snel te kunnen acteren op processen en ontwikkelingen en kansen die zich aandienen (laaghangend fruit).
- per dorp projectburo (zichtbaarheid en aanspreekbaarheid)
- Raad vroeg betrekken, maar dit hoeft, c.q. kan niet altijd in de openbaarheid (werksessies)

Ter illustratie het huidige tijdspad voor Ten Boer

Op dit moment vinden in de gemeente Ten Boer de eerste gesprekken plaats van de NCG met bewoners van woningen die moeten worden versterkt (Fazantenhof Ten Boer en Ten Post). De gemeente heeft hier de rol van toeschouwer en vergunningverstrekker. Ter info: nadat de bewoner zijn akkoord heeft gegeven op het versterkingsplan van zijn woning heeft de NCG minimaal een jaar nodig voordat met de versterking kan worden begonnen.

	2017		2018					2019														
	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	
aanwijzen PL																						
PSU																						
instellen projectgroep																						
instellen stuurgroep																						
opstellen projectopdracht																						
regelen startbudget																						
uitlijnen proces																						
opstellen visies voor Ten Post, Ten Boer en Woltersum																						
Ten Post																						
1e dorpsgesprek																						
start individuele gesprekken																						
afstemming met NCG																						
formeren werkgroep																						
ophalen opgaven																						
2e dorpsgesprek																						
1e werkgroepoverleg																						
analyse opgaven																						
2e werkgroepoverleg																						
contouren dv																						
3e dorpsgesprek																						
3e werkgroepoverleg																						
1e concept dv plan																						
4e werkgroepoverleg																						
4e dorpsgesprek																						
vaststellen concept dv plan																						
inspraak																						
verwerken reacties																						
vaststelling dv plan																						
start uitvoering																						